

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znak
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.632.

Zakaj ni več idealizma?

Z ozirom na dr. Lahovo knjigo spominov konstatira »Slovenski narod« v svojem včerajšnjem uvodniku, da ni nič med nami one plamteče želje po svobodi in onega strašnega sovraštva do hlapčevstva ko nekdanj.

V čem leži vzrok te žalostne resnice, v to se »Slovenski Narod« ne spušta, zato bomo mi njegov uvodnik izpopolnili, ker sama konstatacija ne zadostuje.

Bodi najprej ugotovljeno to, da je naš narod danes prav tako idealističen — če malo ali veliko, v to se sedaj ne spuščamo — kakor nekdanj. Razlika je samo v tem, da so nekdanj narodni prvoboritelji narod vzgajali k idealizmu, danes pa mu idealizem ubijajo. In ravno glede svobodomiselnosti najbolj!

V prvih dneh našega narodnega prebujenja skoraj ni bilo pesmi, v kateri ne bi bila vsaj enkrat beseda svoboda, kot najvišji ideal se je vedno predstavljala narodu. Pa poglejte našo današnjo oficijelno politiko!

V svoji knjigi spominov pravi dr. Lah, da je naredilo nanj najtežji vtis pri vstopu v sodne zapore dejstvo, da zapira človeka. Ko so prihajala za časa zadnjega volilnega boja dan na dan poročila o zapiranju opozicionalcev, kdo je tedaj navdušeno ploskal onim, ki so zapirali? Ali ni bil to »Slovenski Narod«?

Ko je bil premeščen iz političnih vzrokov dr. Ribarič, star narodni borec in zaslužan Jugoslovčan, kdo se je zgrajala vsa rodoljubna javnost, kdo je bil tisti, ki je z molkom odobral to persekucijo? Ali mar ne »Slovenski Narod« in z njim vsi mladinski listi?

Ko je prišel pred skupščino novi zakonski načrt o novem tiskovnem zakonu, ki pomeni atentat na svobodno mišljenje, ko so vsi novinarji brez izjeme obsodili ta načrt, ko je vsa javnost odklonila ta napad na svobodo tiska, kdo je bil tedaj bela vrana in molčal na ta reakcionaren načrt? Ali ni bil to zopet »Slovenski Narod«?

Ta greh »Slovenskega naroda« in mladinskega tiska je še težji. Ne samo, da ni branil svobode tiska in prepričanja, ne samo, da ni nastopil proti nasilnikom, »Slovenski Narod« je naravnost propagiral hlapčevstvo. On je kot prvi oznanjal slovenski javnosti argument hlapčevstva in za časa volilnega boja dan na dan povdarjal, da morajo Slovenci voliti »nacionalni blok, ker ima ta moč v svojih rokah. Ali je bila ta argumentacija v svojem bistvu kaj drugega, ko nauk nemškutarjev, da se je treba valjati pred Dunajem, ker ima moč?

Dosledno je mladinski tisk ubijal v ljudeh zmisel za svobodo, ljubezen do idealizma, sedaj pa se zgraža, če je idealizma manj kot nekdanj! Gospoda, ne hajte že enkrat s to ogabno hinavščino in priznajte svojo barvo!

In argumentacija politike trde roke! Kdo je to zanesel v jugoslovensko javnost, kdo je zastupil s tem nesvobodnimiselnim nazorom naš narod! Ali ni bil to zopet mladinski tisk in samo mladinski tisk.

Vse to pa potem, ko je kralj Peter na tako pretresljiv način učil svoj narod ljubezni do svobode? Ali ste čisto zatajili spomin velikega kralja, da po njegovih besedah, da se mora narod vzgojiti v svobodi, le v svobodi, oznanjate politiko brutalne trde roke?

V tem je namreč vsa stvar! Kakor kralj Peter, tako so bili tudi vsi oni stotisoči, ki so svoje življenje zastavili za svobodo Jugoslovenov, pravi svobodomi-

Seja sobranja.

CINIČEN GOVOR CANKOVA. — PREKI SOD POTRJEN.

Sofija, 22. aprila. Včeraj ob 4. uri popoldne se je pričela seja sobranja, kateri je prisostvovalo vseh 10 ministrov. Cankov, Rusev in Poboševski so prišli šele po pavzi. Od 246 poslancev se je udeležilo seje 178. Publiki je bil pristop k seji prepovedan. K seji so bili pripuščeni samo inozemski diplomati in novinarji.

Cankov je v svojem govoru naglasil, da se je moglo ministrstvo pobiti tudi drugje in ne ravno na tako sramoten način kakor v »božjem hramu«, kjer je eksploziji podleglo 140 znamenitih osebnosti. Previdnost pa ni dopustila, da bi atentat v polni meri uspel (!). Atentat je imel namen uničiti demokracijo (!). Evropa je dala Bolgarski priliko, da se

brani. Vojska ne bo agresivna, kdor pa bo Bolgare udaril, bo uničen.

Za njim je govoril Rusev. Rekel je, da je bil atentat pripravljen že v mesecu decembru lanskega leta. Zločinec je dobil 11.000 levov in mu je bila obljubljena tudi pomoč za beg v inozemstvo v obliki srbskega potnega lista. Načrt pa je propadel in vsi zločinci so prijeti. Vlkov je izjavil, da je vojska častno sprejela obsedno stanje za obrambo domovine.

Nato sta govorila še Malinov in socialist Zarkov. Seja je bila zaključena ob 18.30. Obsedno stanje je bilo sprejeto z večino glasov. Za so glasovali vsi poslanci razen socialistov. V Sofiji je vzpostavljen mir in življenje v mestu izgleda povsem normalno.

Kralj Boris — interniran.

Sofija, 22. aprila. V političnih krogih se širijo vesti, da je med carjem Borisom in Cankovom prišlo do ostrega spora, ker je Boris zahteval, da poda Cankov ostavko. Trdi se, da je kraljeva želja, da bi sestavil po Cankovi demisiji vladu, in sicer skupno z zemljedelci, Malinov. Diplomate in merodajne politične kroge posebno zanima usoda kralja Borisa, zlasti še, ker se je mnogo komentiralo, da je dvor od močnih oddelkov vojske naravnost obkoljen. V zvezi s tem se govori o neki akciji generala Lazareva in vojne liga, ki je naperjena proti kraljevi osebi.

Po atentatu v cerkvi sv. Nedelje smatra kralj Boris situacijo za nevzdržno in želi, da bi prišlo do sprememb v vladi. Misli,

da bo Malinov sestavil vladu radikalov, socialistov in umerjenih zemljoradnikov in da bodo v vladu vstopili tudi voditelji legalnih zemljoradnikov: Tomov, Torlakov in Markov. Ko so čuli vojni krogi, na katere se v glavnem nanašala režim Cankova, so sklenili preprečiti carjev načrt in so carja Borisa internirali. Prepovedane so mu vse avdi- jence.

Po mestu se govori, da je general Lazarev preprečil Borisove namene, ki je hotel tajno pobegniti v inozemstvo, najbrž v Rumunijo. General Lazarev je nezadovoljen z vedenjem kralja Borisa še izza časa prihoda Cankova na vladu, ko je bil on (Lazarev) potisnjen na stran.

Klevete bolgarske vlade se nadaljujejo.

Caribrod, 22. aprila. Sinoči so z brzim vlakom dopotovali iz Sofije angleški parlamentarci: Veldgouth, minister v Macdonaldovem kabinetu, dalje William Manghester, polkovnik Defield, John Legerre in Walon. Omenjeni Angleži so izjavili na kolodvoru novinarjem, da so govorili z zunanjim ministrom Nalfovom, ki jim je povedal mnogo stvari, zlasti o odnosih s kraljevino SHS. Komunistični pokret, je rekel Nalfov, je zelo močan, toda on ne bi mogel uspeti, ako bi to akcijo ne organizirala Srbija. Oni (Srbii) rušijo Bolgarsko in podpirajo emigrante, posebno Atanasova, Obova in Koste Todorova. Mi smo tem ljudem ponudili oblast in denar, pa so jim Srbi vedno obljubljali mnogo več od nas in jih zadrževali preko meje, da jim služijo v vseh smereh. Dve srbski diviziji: timočka in bregalniška sta postavljeni vzdolž bolgarske meje, ki sta pripravljene inscenirati napade na naše ozemlje.

MIL ODGOVOR NAŠE VLADE NA BOLGARSKE KLEVETE.

Beograd, 22. aprila. Zunanje ministrstvo je izdalo sinoči sledeči komunike: »Povodom strašnih dogodkov na Bolgarskem, ki so pustili globok vtis v vsem civiliziranem svetu, se širijo iz bolgarskih

krogov stalno vesti, da ima teroristična akcija namen izzvati nered in državljansko vojno, da bi mogla potem vojska bolgarske zapadne sosedu, to je kraljevine SHS, prekoračiti mejo in zasesti Bolgarsko. Ni potrebno demantirati te trditve, ki so na sebi tako neresne, da jim noben pameten človek ne more verjeti. Naša vojska služi izključno obrambi domovine in naša vlada je dala dosedaj dovolj dokazov, da želi s svojimi sosedi vzpostaviti najboljše odnose. Naša država je bila vedno v dobrih stikih z Bolgarsko, dasi so se tudi z bolgarskega ozemlja pred očmi uradne Bolgarske pripravljali atentati in krvoločni vpadi razbojniških čet na naše ozemlje. Kljub neprestanemu izzivanju niso naši uradni predstavniki nikdar izgubili hladnokrvnosti in so se vzdržali od vsake avanture. Pričakujemo, da se bodo prenehale širiti take govorice proti naši državi. Razumemo gotovo pretiravanja, ki so se pojavila kot posledica velikega razburjenja, ki je vsled poslednjih dogodkov obvladalo vse kroge v Sofiji. Treba je vsekakor računati z občutljivostjo sosedov, ki so dali in še dajejo toliko dokazov svoje mirotvorne politike.«

selci. Vsi ti so se borili samo za svobodno Jugoslavijo, vsi ti nasilja Jugoslovenov nad Jugosloveni niso mogli doumeti. Ti so bili pravi idealisti in zato so dvignili narod navzgor v idealizem, zato so z njimi vred plamtele želje vsega naroda k svobodi. Oni pa, ki so prišli za njimi, ki so poželi plod njihovih žrtev,

ti so ubijali v narodu idealizem, ti so ga učili hlapčevstva. Odtod vsa razlika.

Ko je prišel dr. Lah v sodni zapor, se je čudil, kako more človek zapirati človeka. Ko je izšla knjiga s tem njegovim spominom, pa tisti, ki se navdušujejo za njegovo knjigo, ploskajo onim, ki ljudi zapirajo...

UBIJANJE SE NADALJUJE.

Sofija, 22. aprila. Aretacije se še vedno nadaljujejo. Vsako noč odmevajo po Sofiji salve, znak, da se izvršujejo sodbe prekega sode. Po dosedanjih poročilih je bilo na Bolgarskem ustreljenih že 4000 oseb. O delovanju prekih sodišč ne daje vlada nobenih informacij, kar še povečuje razburjenost prebivalstva.

GLAVNI ATENTATOR JANKOV PO VEČURNEM BOJU UBIT.

Sofija, 22. aprila. Ponoči je bil ubit glavni atentator rezervni major Jankov v svoji hiši na koncu bulvarja Dondukov, blizu »Slobodnega teatra«. Atentator se je policiji upiral z bombami. Jankov je bil sin pokojnega generala Jankova, znanega Macedonca. On je bil obenem z včeraj ubitim Minkovom urednik komunistično vojaškega lista »Narod i armija«. Komunisti so ga smatrali za velikega strokovnjaka v vojaških zadevah. Jankov je bil tudi v Moskvi, kjer si je ogledal organizacijo rdeče armade. Hiša, v kateri se je Jankov nahajal, je popolnoma porušena. V kleti so našli betonirano tajno skrišališče z vodovodom in električno razsvetljavo. Bombardiranje hiše, ki se je vršilo za časa policijske ure, je izzvalo pri prebivalstvu velik strah in negotovost. Boj je trajal od 3. popoldne do polnoči. Bombe so hišo zažgale. Izpod razvalin so privlekli trupli Jankova in Kodžejkova.

POLITIČNO ŽIVLJENJE V BEOGRADU OŽIVLJENO.

Beograd, 22. aprila. Prihodnje dni bo situacija zopet oživila. Do Pašičevega povratka bodo delovale sekcije zakonodajnega odbora, ki morajo do 28. t. m. pripraviti potreben material za delo narodne skupščine. Politični krogi pričakujejo tudi kraljevega prihoda v Beograd. Pašić je v telefonskem razgovoru sporočil Marku Gjuričiču, naj se sestanejo dne 25. t. m. vsi ministri v Beogradu.

Najprej pričakujejo politični krogi, da bo likvidirano vprašanje rekonstrukcije sedanjega kabineta. Novih elementov v tem pogledu ni. Vse kombinacije, ki so obstajale že prej, se nahajajo tudi sedaj na površju. Zelo verjetno je, da bo Pašić to zadevo sam uravnal in da se pri njej ne bo dolgo ustavljal. Urediti pa se bodo morala tudi ona važna vprašanja, ki so bila sporna na konferenci v Firenci in s katerimi se bo morala baviti narodna skupščina. Ta vprašanja so za nas velike važnosti, ker gre za nekatere pravice, ki jih zahteva Italija v uvozni in izvozni trgovini. Tu gre za zelo važen ekonomski in politični moment. Italija namreč zahteva, da se vrši ves promet preko Reke in Zadra.

Prav tako važni so pa tudi poslednji dogodki na Bolgarskem. Vlada jih mora presoditi in zavzeti napram njim svoje stališče.

»SLOBODNI DOM« — OBNOVLJEN.

Zagreb, 22. aprila. Včeraj je predsednik Hrv. selj. kluba g. Pavle Radić posetil šefa policije in z njim konferiral preko eno uro o ponovnem izhajanju »Slobodnega doma«. Pavle Radić je izročil šefu policije spomenico, v kateri zahteva ponovno izhajanje »Slobodnega doma«. Svojo zahtevo motivira sledeče: Stranki se vsled nove orijentacije ne sme odvzeti pravice, da piše narodu v smislu njenih novih političnih smernic in mu jih pojasni. List bo izdajala »Slavenska knjigarna«. Odgovorni urednik bo Pavle Radić, lastnik lista HSS.

Pavle Radić o političnem položaju.

Dopisniku »Belgrader Zeitung« je dal Pavle Radić sledečo izjavo:

»Hrvatska seljačka stranka je s svoje strani storila vse, da pride s protistranko do sporazuma. Sedaj čakamo, kaj da store radikali. Voditi politiko se pravi predvidevati. Kot dobri čuvarji naše stranke smo izprevideli, da more hrvatski narod, ko tudi Hrvatska seljačka stranka, uspevati in doseči boljšo bodočnost samo v okviru sedanje državne zajednice. Zato smo šli po poti, ki je nepojmljiva onim, ki stvari temeljito ne poznajo. Pa ti se bodo prepričali, da je vodstvo stranke storilo dobro, ko je tako postopalo.

Zlasti je povdarjal Pavle Radić, da kralj ko tudi nekateri odlični faktorji radikalne stranke popolnoma upoštevajo namere in delo vodstva Hrvatske seljačke stranke. Pavle Radić je nadalje sporočil, da se Hrvatska seljačka stranka nahaja v neprestanem kontaktu z radikalno stranko in da se bo stvar sporazuma, kakor tudi eventualne kolaboracije zelo dobro izvršila in sicer kljub intrigam onih faktorjev, ki so imeli koristi iz dosedanjega političnega položaja. Radikalna stranka želi, da se preneha z rekriminacijami. To je lahko za radikale, ki nimajo po-

voda za rekriminacije, toda težko za nas, ki smo čutili udarce na svojem hrbtu.

Na vprašanje dopisnika, če je imel on staneček z g. Pašićem za časa njegovega potovanja v Caviat, je dal g. Pavle Radić izogibač odgovor in ni hotel o tem dalje govoriti.

HSS in HZ.

Glede odnošajev med Hrvatsko seljačko stranko in Hrvatsko Zajednico je dejal Pavle Radić, da obstoje gotove difference, ki jih ni mogoče prikriti. Toda take difference obstoje v vsaki zajednici. Sicer pa delamo mi široko-potezno in v glavnem skupno. G. Pavle Radić je nato odločno dementiral vest, da bi radičevci ponudili pristajanje Hrvatske zajednice, da vstopijo v vlado.

Končno je dejal Pavle Radić, da uporablja ves svoj prosti čas in vso svojo energijo številnim deputacijam in pozameznikom, ki prihajajo dnevno k njemu iz vseh delov Hrvatske in da jim pojasni potrebo izpremembe strankine politike.

Te značilne izjave Pavla Radića seveda nad vse informirano »Jutro« ne bo priobčilo. Že ve zakaj!

Dunajsko pismo.

16. aprila 1925.

Čez praznike smo imeli krasno spomladno vreme. Povsod nenavadno živahno življenje, promet po železnica kolosalen. V mestu samem je vozilo 2945 tramvajskih voz; v nedeljo so vozili 1.8, v ponedeljek pa 1.9 milijonov oseb, dohodek čez 3 in pol milijarde kron (8.5 mil. dinarjev). — Trgovci so naredili več kupčije, nego lani. Na Semmeringu so imeli vsi hoteli toliko gostov, da so le s težavo zadostili vsem zahtevam.

Češko šolstvo na Dunaju se je zboljšalo v polno zadovoljnost češke manjšine. To je zasluga izborne organizacije češke socialne demokracije, ki je politično — internacionalna, pri tem pa vseskozi narodna. Pri zadnjih volitvah v zvezni Nationalrat in deželni zbor dunajski so češki socialni demokrati sklenili pakt z nemškimi; niso dobili mandata za Nationalrat, ker Čehi tu nimajo posebnih interesov, pač pa imajo dva poslanca v deželnem zboru in 16 članov v okrajnih zastopih, kjer ravno se obravnavajo tudi češki interesi. Od takrat dalje so češke šole urejene po željah Čehov, t. j. da je celodnevni pouk in da je nemščina obvezen predmet. Danes imajo 44 čeških šol z 218 razredi; poleg teh še 15 takozvanih »jezikovnih šol« (Sprachschulen), kjer se poučuje samo češki jezik. — Učencev v vseh šolah je 6372. Tako je praktično in obenem narodna politika čeških socialnih demokratov!

Hči slavnega Leva grofa Tolstega, grofica Tatjana, je došla na Dunaj v goste k staremu znanu — svetovnoznanimu igralcu umetniku Moissiju. Moissijevе najlepše vloge so v slavni dramah Tolstega. Zato se je Moissi o priliki svojega prvega gostovanja v Rusiji seznanil z rodbino in v jeseni je povabil Tatjano na Dunaj. Tukaj ji izkazujejo vsi krogi veliko pozornost in spoštovanje. Pristojnost je predstavi očetove igre v Volkstheatreu (glavno vlogo Moissi) in občinstvo jo je spoštljivo pozdravljalo. V soboto bo v Raimundtheatreu predavala o svojem očetu; predaval bo tudi Moissi. — Tatjana živi od lastnega dela, po naukih očetovih; poučuje v slikarstvu. Prebiva v eni sami sobi s tremi drugimi osebami skupaj. Otroci bi mogli izborno živeti samo od tanihjem za očetove igre; ali Tolstoj jih je daroval vsemu človeštvu in so proste. Častno pokojnino države je Tatjana odklonila. Sestra njena je nadzornica v muzeju očetovim in ima plačo od države. — Na Dunaju stanuje Tatjana v Moissijevi vili. Moissi prejema ogromno gažo za vsak nastop

v Tolstega dramah, zato je poleg reklame morda tudi čut hvalečnosti, da je povabil Tatjano k sebi na Dunaj.

Med Italijo in Avstrijo so sklenjene za obe državi ugodne tarife in colne pogodbe. Posebno za avstrijski les so določene v obeh državah zelo nizke vozarjine, ki omogočajo, da pojde ves les iz Avstrije v Italijo. Ne morem presoditi, v koliko utegnejo te nove tarifne pogodbe škodovati lesni trgovini v Jugoslaviji.

Te dni je na Dunaju posvetovanje posebne interministerijske komisije za odpravo vizuma potnih listov. Med Avstrijo in Nemčijo je odprava vizuma že gotova stvar. Ali za olajšanje potujočemu občinstvu so več ali manj vse nasledstvene države. Današnja »Neue Fr. Presse« pravi, da je med vsemi državami najmanj naklonjena takim olajšavam — Jugoslavija. Seveda: dohodki od potnih listov so tako veliki, da Jugoslavija plačuje na Dunaju vse izdatke za poslatništvo in konzulat. Vse uradništvo je pa naravnost beraško plačano v primeri s katerikoli drugo državo. — Poslatništvo in konzulat nimata niti svojega avtomobila. Gospodje, ki morajo čisto reprezentirati državo, lažijo peš, ali pa s kakim taksometrom. (Zato pa je v Beogradu avtomobilov preveč. Op. ured.) — Ko je zvezni predsednik Heinisch o priliki ponovne izvolitve imel svečani sprejem vseh tujih diplomatov, so prihajali avti drug za drugim, izstopali s diplomatije v ponosnih svečanih oblačilih — a med vsemi temi se je sramežljivo prišutil starinski avtotaksi 5000 (5000 kratna predvojna taksa), iz katerega se je potulil »upravnik poslova« poslanstva SHS. Take zakrkljive pripombe smo čitali v poročilih listov. Povsod ga lomimo po notah.

»Hrvatske Novine«, glasilo gradiščanskih Hrvatov, so lani objavile v podlistku Jurčičevo povest »Sosedov sin«, letos pa prinašajo Stritarjevo »Rosano«. Prevodi iz slovenščine, ki je njihovemu narečju mnogo bližja nego hrvaščina, so lepi; jezik je namreč prost slehernih germanizmov in madjarizmov, ki jih je drugače vse polno.

O letošnjem pustu je bilo med Gradiščani veliko društvenih veselje, kakor so običajne med Slovenci, zlasti na Goriškem: petje, tamburanje, deklaracije, gledališka predstava in potem ples. Tako delovanje, povsem nekaj novega za narod, je velikega pomena za ohranitev hrvaške manjšine v Gradišču!

A. G.

Češko-poljski sporazum.

Politika dr. Beneša more zaznamovati nov uspeh. Češko-poljski spor je likvidiran in češko-poljski sporazum uresničen. Manifestacija tega za ves slovanski svet tako razveseljivega dogodka je pot dr. Beneša v Varšavo.

Dasi so bila poljsko-češka nasprotja velika, zlasti vsled tešinskega vprašanja, je moralo končno vendar priti do sporazuma, ker je bila od vsega početka usmerjena politika dr. Beneša v to smer. Kot zunanji minister Češkoslovaške je dr. Beneš opetovano povdaril, da je dolžnost tako Češke ko Poljske, da delujejo mirno in nevtržno v zmišlu zblizanja obeh držav. Obenem pa je treba javnemu mnenju Evrope dokazati, da ima to skupno delovanje samo miroljubne cilje. Zlasti pa je treba o češkem ko o poljskem narodu povedati, da se mora voditi pot k zbliznanju na osnovi resničnega demokratizma, ker narod ni sam sebi namen, temveč sredstvo k kulturnemu sodelovanju in k uresničenju resnične humanitete. Na taki podlagi je moralo priti do sporazuma in da je ta popolnen, dokazujejo pogodbe, ki so bile sklenjene med Češkoslovaško in Poljsko.

V prvi vrsti je treba omeniti arbitražno pogodbo. Pogodba kaže dve etapi postopanja. Vsako sporno vprašanje se predloži najprej posebnemu razsodišču, ki je postavljeno od obeh držav. To razsodišče je stalno. V slučaju, da razsodišče spora ne bi moglo rešiti, potem pride spor pred haško razsodišče, ki končno veljavno o njem razsodi. O tej pogodbi je dejal dr. Beneš: »Dogovorili smo se z ministrom dr. Mrzyuskiem, ker smo hoteli, da pride do res prijateljskih odnošajev med nami in Poljaki. Zgodovina polj-

skega in češkoslovaškega naroda nas sili, da se bolj varujemo, ko naši predniki, da ne bo med nami nobenih sporov. Hočemo živeti v res sosedno prijateljskih odnošajih s Poljsko. Za svoj lasten obstoj potrebujemo obstoj Poljske, kakor potrebuje ona nas. V notranje razmere Poljske se ne spuščamo in ji želimo čim najlepšo bodočnost. Naša arbitražna pogodba ima biti izraz tega našega mišljenja.

Druga nad vse važna pogodba je ona, s katero je urejeno manjšinsko vprašanje. Je to eno najbolj kočljivih vprašanj in če je bilo vseeno ugodno rešeno, potem je to dokaz, da se je tako na poljski, ko na češko-slovaški strani razsojalo to vprašanje široko-grudno. Z rešitvijo manjšinskega vprašanja pa je odstranjena vsaka nevarnost za češko-poljska nesoglasja.

Pomembna je pogodba glede tranzita. Po tej pogodbi je zagotovljen Čehom popolnoma prost tranzit čez Poljsko na Rusko in Poljakom čez Češkoslovaško na jug in na zapad. Pogodba se nanaša tudi na slučaj vojnih konfliktov in je v tem oziru prvi poskus podati formulacijo nevtralnosti, kakor si jo predstavljajo države po vojni.

Velikega gospodarskega pomena so razne carinske in tarifne pogodbe ter določila glede obmejnega prometa. Tu so bile vpoštovane vse želje prebivalstva in s tem je bila odstranjena zadnja možnost za morebitna nesporazumjenja.

Z odkritim veseljem pozdravljamo češko-poljski sporazum in upamo, da mu bodo sledili skoraj slični sporazumi drugih slovanskih narodov, ker samo na ta način je mogoče rešiti slovansko vprašanje.

ODMEVI POLJSKEGA ČASOPISJA.

Poljsko časopisje vseh strank zelo toplo pozdravlja prihod dr. Beneša v Varšavo.

Glavni organ levice »Kuryer Poranny« pravi v uvodniku med drugim: »Obe državi veže nemški »Drang nach Osten«. Pogodbe, ki jih sklepamo, imajo za obe državi velikanski pomen. Obisk ministra dr. Beneša pada ravno v dobo, ko je nemška politika odkrila svoje karte in ko ogroža mir in bodočnost vse Evrope. Zato ni dr. Beneš, ki spada med najbolj znamenite sedanje državnike, samo gost poljskega naroda, temveč še posebej poljske prestolice, ki ga pozdravlja v nadi, da bo njegova sposobnost pripomogla k lojalnemu sodelovanju s poljsko vlado, k čuvanju skupnih interesov, ki so obenem interesi miru, civilizacije in gospodarskega razvoja evropskih držav.

V »Warszawianki« piše v uvodniku poslanec Stronski o češko-poljskih odnošajih ter pravi koncem članka: »Minister Beneš pri-

haja v Varšavo, da podpiše češkoslovaško-poljsko pogodbo in pripravi tako politično sožitje obeh držav. Njegov prihod v Varšavo je dokaz, da vlada v obeh narodih razumevanje za nujnost skupnega življenja bok ob boku.

»Kuryer Polski« piše, da ne vsebuje prihod dr. Beneša v Varšavo niti sence napada na kogarkoli. Varšavski sestanek je nova etapa v razvoju poljske države. List pozdravlja iskreno dr. Beneša.

V časopisu »Kuryer Warszawski« povdarja znani poljski publicist Koskowski osebne zasluge dr. Beneša za sklenitev pogodb. Obisk dr. Beneša pomeni novo etapo v konsolidaciji evropskega miru in obljublja novim in obnovljenim državam poseben gospodarski in kulturni razvoj. Zlasti pa je treba povdariti okolnost, da so Čehoslovaki in Poljaki tako hitro pozabili na vse stare spore in prišli v najvažnejših vprašanjih do sporazuma.

Bolgarski dogodki.

Zemljedejci napredujejo.

Potrujejo se vesti, da postajajo zemljedejci na Bolgarskem vedno močnejši. Zlasti raste število pristaev zemljedelske stranke v armadi. Prebivalstvo Sofije je mnenja, da pride do kmetske vstaje in da bo vnovič zavlada kmetska vlada. Danes bi imela taka vlada veliko večjo večino za seboj, ko vlada Stambolijskega, ker so celo nekdanji nasprotniki Stambolijskega spoznali, da je bila njegova vlada v primeri z vlado Cankova prava sreča za Bolgarsko.

Kdo je izvršil atentat?

Splošno se sodi, da ni bil atentat samo delo Minkova, temveč da je bil on samo orodje velike tajne organizacije, ki je organizirala vse atentate na vladne vodilne pristaše. Ker ni bil dosedaj prijet niti eden teh atentatorjev, govore po mestu, da je ta organizacija močnejša od vlade.

Značilno je, zakaj je bil konfisciran vladni list »Slovo«. Konfiskacija se je izvršila vsled tega, ker je list označil kot povzročitelja atentata nekega aktivnega podpolkovnika in dva druga aktivna oficirja. Tega pa seveda prebivalstvo ne sme izvedeti, ker bi potem spoznalo, da se armada upira krvavemu režimu Cankova.

Tajne seje vlade.

Seje ministrskega sveta se vrše neprestano na drugem mestu in sicer v privatnih stanovanjih iz strahu pred atentati. Včeraj dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta v stanovanju ranjenega generala Ruseva. Za časa njenega trajanja so bile vse okoliške ulice blokirane in nihče, niti ljudje z legitimacijo niso smeli na cesto. Po sofijskih ulicah hodijo orožniki, navidezno brezbrizno. Na dvoriščih in na zavarovanih mestih pa stoji cele čete orožnikov. Orožniki vrše službo v sredini mesta, milica pa na periferiji. Milica ima civilno obleko, vojaško čepico in vojaško orožje. Ker se Cankovu ne zdi vojska dovolj zanesljiva, se opira predvsem na milico. Po policijski uri, ob osmih zvečer, ne sme nihče na ulico in policija aretirava vsakogar, ki ga zaloti na ulici. Edino ljudje s posebno legitimacijo, izdano od generala Lazareva smejo tudi po policijski uri na cesto. Ta legitimacija pa se izdaja samo diplomatom in vladnim uradnikom. Vsakih 10 korakov ustavljajo te ljudi orožniki in vsakdo mora imeti legitimacijo v roki, da ne postane sumljiv, ko bi segel po legitimacijo v žep. Kadar gredo po cesti skupine aretirancev, se mora vse občinstvo obrniti k zidu, da ne spozna aretirancev.

Bolgarska zahteva 10.000 rekrutov.

Vojni minister Vlkov je izjavil, da so pričakovali atentate, toda ne tako silne. Vojska

je od atentata mnogo izgubila, ker so padli kot žrtve tudi najboljši oficirji in to v velikem številu. Agitacija zemljedejcev in komunistov v vojski pa nima uspeha in je podleglo njej le nekoliko nižjih oficirjev. V vsakem slučaju pa je vojska odločena, da očuva mir. Vlada je dobila dovoljenje za 3000 novih dobrovoljcev. To število pa ne zadostuje in je vlada sklenila, da bo zahtevala 10.000 novih rekrutov. To zahtevo Bolgarske, da bi morale podpirati tudi druge države. (Nima ravno skromnih želj gospod general Vlkov.)

Poskušeni atentat na brzovlak iz Sofije. Brzovlak, ki je odšel v ponedeljek iz Sofije in v katerem so bili sami tujci, toliko da ni postal žrtev atentata. Pri tretji postaji od Sofije proti meji so bili postavljeni na progi veliki kosi železa. Strojevodji pa je uspelo, da je v zadnjem hipu vlak ustavil. Ko je bilo železo odstranjeno, je vlak nadaljeval svojo vožnjo.

14 generalov ubitih.

Pri katastrofi je bilo ubitih 14 generalov in sicer: Davidov, Torlakov, Hatakarev, Mezerov, Kiokčev, Lolov, Stojkov, Rafajlov, Pavlov, Nazimov, Najdanov in Ivan Popov. Dlje je bilo ubitih 8 polkovnikov, večje število štabnih oficirjev, 4 narodni poslanci, 8 višjih državnih uradnikov, 2 odvetnika in 4 ministrski tajniki. Težko ranjen je bil polkovnik Nojkov, ki je bil predsednik bolgarske delegacije za časa bolgarsko-jugoslovenskih pogajanj. Enako je bil težko ranjen dr. Fadenheht, ki je bil justični minister za časa jugoslovenske-bolgarske konference v Sofiji. — Po zadnjih vesteh je podlegel ranam tudi general Fičev, ki je leta 1912. aktivno sodeloval pri ustanovitvi Balkanske zveze.

Izjava bolgarskega narodnega poslanca.

Dopisnik »Obzora« je imel razgovor z nekim opozicijskim poslancem, ki se je vrnil z dežele. Po izjavi tega poslanca, ki pripada zmerni opoziciji in kateremu se more verjeti, so vesti, da je v državi vzpostavljene red in mir, neresenične. Nasprotno je res in postajajo razmere vedno bolj kaotične. Na preki sod, ki ga je proglasila vlada, so odgovorili kmetje s tem, da so v masah pobegnili v gore in gozdove, ki so že ozeleneli. Storili so to, da rešijo svoje življenje, ker se izvaja preki sod na ta način, da niso samo vladni organi, temveč tudi pristaši vladnih strank ubijali vse, s katerimi so imeli kdaj kak konflikt. Bilo je vse polno slučajev, ko so se na ta način likvidirali osebni ali sorodniški konflikti.

Na Bolgarskem se ustvarja zeleni kader in čim bolj bo divjala krvniška vlada, tem bolj številne bodo njegove vrste, tem preje bo konec barbarske vlade profesorja Cankova.

Politične vesti.

— Brez morale. »Nova Doba« je vnela zagovornica sedanje vlade, to je vlade, ki je z dvanajstinami dala davkoplačevalcem poleg vseh starih davkov še znatno število novih. Zaradi teh novih davkov je nastalo med ljudstvom upravičeno razburjenje in v Zalecu se je vršil velik protestni shod, ki se ga je udeležilo do 2000 ljudi. Na tem shodu so sprejele resolucije proti novim in nekaterim preostrim starih davkom. — Nastop davkoplačevalcev mladini in zlasti »Nova Doba« odobravajo. In tako smo prišli do sledeče politične moralne čednosti: Mladinska poslanka sta glasovala za dvanajstine, mladinska stranka pa, ki je navdušena za oba poslanka, prireja protestne shode proti dvanajstinam. »Nova Doba« je bila za sprejem dvanajstin, sedaj pa zagovarja nastop davkoplačevalcev proti dvanajstinam. — Gospoda, če že uganjate demagogijo, potem jo uganjajte vsaj z mano in ne na tako nedostojen način!

— Spopadi med fašisti in socialisti v Italiji. V nedeljo je prišlo po raznih krajih Italije do krvavih spopadov med fašisti na eni strani ter komunisti, socialisti, bojovníki in republikanci na drugi strani. V mestu Aqua Traverza blizu Rima sta bila tekom spopada dva fašista težko ranjena. V Rovigu je bila napadena petorica fašistov, ki so bili v družbi z oficirji milice, z neke hiše z revolverskimi streli. Dva fašista in en oficir so bili ranjeni. Do spopadov je prišlo tudi v Genovi in Assisu. Policija je izvršila na stanovanjih komunistov številne preiskave. Kakor se poroča, se je pri teh preiskavah našlo mnogo kompromitujočega materiala. Izgleda, da so snovali komunisti obsežno politično zaroto. Pri nekaterih komunistih je našla policija tudi večje količine municije in zelo mnogo pušk ter samokresov. Preko 50 komunistov je bilo aretiranih.

— Marxov in Hindenburgov proglas. Ena je posebno karakteristična razlika med Marxovim in Hindenburgovim proglasom. Hindenburg se obrača samo do rodoljubno čutečih Nemcev, Marx na vse Nemce. Hindenburg ponuja roko samo nacionalnim Nemcem, Marx vsem Nemcem. V tem je bistvena razlika v mišljenju obeh kandidatov. Hindenburg in vsi desničarji so mnenja, da je nacionalen samo tisti, ki trobi v njihov političen rog. Marx in levičarji pa tega žaljivega razlikovanja med nacionalnimi in nenacionalnimi Nemci ne poznajo. Nasprotno pravi Marx, da so vsi Nemci, brez razlike na stran, dobro, doprinesli v vojni toliko žrtve, da so vsi dokazali, da hočejo svoji domovini le najboljše. Zato ni nič bolj nemoralno, kakor komu odrekati nacionalnega prepričanja, ker je politično drugače mišljenja. — Kdo se ne bi ob tej priliki spomnil naših mladincev, »edinih« nacionalistov Jugoslavije? — Ali bodo morda ti v slučaju vojne sami branili Jugoslavijo? Ali ni pikantno, da imajo naši mladinci iste nazore ko Hindenburg in nemški šovinisti?

— Kako so si hoteli pomagati desničarji? Ker je izgubil Hindenburg mnogo na svoji popularnosti vsled odkritih levičarskih listov, so hoteli desničarji osvežiti Hindenburgovo popularnost. Odkrili so atentat, ki da se je pripravljala na Hindenburga in ki da je bil preprečen po sreči v zadnjem trenutku. Izkazalo pa se je, da je bil ta atentat fingiran in tako je Hindenburgova popularnost še bolj obledela.

— Ponosrečen puč na Portugalskem. Major Camaro je v soboto zvečer zbral par sto vojakov in izvršil z njimi državni prevrat. Postavil je poseben direktorij kot vladarja Portugalske. Njegova slava pa je trajala le malo časa. Vladi zveste čete so namreč obkolile del mesta, v katerem so se nahajali revolucionarji in jih po kratkem boju premagale. V boju je bilo okoli 20 oseb ubitih,

več ko 100 pa ranjenih. Vsi voditelji revolucionarcev so bili aretirani. Oddelki vojske, ki so se pridružili revolucionarjem so razpuščeni, oficirji pa pridejo pred vojno sodišče.

Prosveta.

Ljubljanska opera. V soboto zvečer je goštalvala v naslovni vlogi opere »Boheme« znana zagrebška koncertna in operna pevka Maja Strozijeva, ki ima mnogo zaslug za propagando modernega jugoslovanskega solospela. V »Boheme« je bila igralsko dovršena, pa si je tudi s svojim mehkim glasom in čustvenim petjem osvojila vso publiko. Izvrstna sta bila tudi gg. Betetto in Popov, izredno lepo je pel gg. Banovec, ki je bil deležen celo aplavza na odprti sceni. V nedeljo zvečer so morali odpovedati »Cavallerio« in »V vodnjaku«, ker ni pravočasno došel notni material in so peli »Boheme«. Sama smola in nesreča. Nadejamo se pa, da bo kmalu boljše. G. Betetto se z veliko vneto trudi, da bi oporo spravil v pravi tir.

Sprememba dramskega repertoarja. Abonementi reda B in C v ljudno opozarjamo, da je red njihovih tatendenskih predstav zamujen in sicer se igra v sredo, dne 22. t. m. Lizistrata za red C, dočim imajo abonenti reda B Vdovo Rošlino v četrtek, dne 23. t. m. Ta sprememba repertoarja je bila nujno potrebna vsled petkove premijere »Roka roko umiva, obe obraz«.

Gostovanje operne pevke gospodične Zaludove in tenorista Zdenka Knittla. V nedeljo, dne 26. t. m. gostujeta v ljubljanski operi gospodična Zaludova in gospod Zdenko Knittel, sedaj člana Narodnega gledališča v Bratislavi. Gospod Zdenko Knittel je bil več let član Narodnega gledališča v Zagrebu, kjer je pravkar gostoval v operi Parsival. Gospodična Zaludova pa je dramatična sopranistinja. Oba imenovana umetnika sta pravkar absolvirala več gostovanj v Zagrebu, Osijeku ter gostujeta na povratku tudi v Ljubljani in sicer v operi Aida. Vstopnice za nedeljsko predstav Aida se bodo dobivale od petka dalje pri dnevnih blagajni v operi.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 21. aprila 1925.

Vrednote: 7% invest. posojilo iz l. 1921, bl. 62; loterijska 2% dr. renta za vojno škodo, den. 159; Celjska pos. d. d., Celje, den. 210, bl. 212; Ljubljanska kredit. banka, den. 217, bl. 217, zaklj. 217; Merkantilna banka, Kočevje, den. 110, bl. 126; Prva hrv. štedionica, Zagreb, den. 285, bl. 830; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 190, bl. 200; Strojne tov. in liv. d. d., Ljubljana, bl. 184; Trbovelj. prem. dr., Ljubljana, den. 385, bl. 395; Združ. papirnice Vevče, Gorice in Medvode d. d., Ljubljana, den. 100, bl. 108; »Stavna družba« d. d., Ljubljana, den. 265, blago 280.

Blago: Hrastovi frizi, od 8—13 cm, od 30 do 60 cm dolž., fco meja, den. 1400; Lipovi hlodi, od 25 cm napr., fco nakl. post., bl. 180; Bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, fco Ljubljana, 10 vag., den. 20, bl. 20; Javorjevi hlodi, od 25 cm prem. napr., od 3 m dolž., fco nakl. post., bl. 650; Pšenica Rosafé, par. Ljubljana, den. 430; pšenica avstralska, fco Posojina tranz., bl. 442.50; otrobi pšen., debeli, par. Ljubljana, bl. 225; otrobi pšen., drobni, fco vrče, par. Ljubljana, bl. 195; Koruza zobata, par. Ljubljana, bl. 215; koruza medjemurska, par. Ljubljana, bl. 236; krompir ječilni, rumeni, fco Špilje tranz., den. 130.

BORZE.

Zagreb, 21. aprila: London 295.75—298.75, Pariz 323.5—328.5, Milan 253.10—256.10, Curiah 1197—1207, Praga 183.07—186.07.
Curiah, 21. aprila: Predborza: Beograd 8.30 do 8.75, Pariz 26.95—27.05, London 24.755—24.765, Milan 21.15—21.20, Newyork 24.755, do 24.765, Praga 15.325—15.375, Dunaj 0.00727 do 0.00729.

Dnevne vesti.

— **Prepoved majske proslave.** Časopisi poročajo, da bo naša vlada vsled krvavih dogodkov v Bolgariji, ki so jih povzročili komunisti (in ne nasilja krvavega režima, op. ur.) s posebno strogostjo nastopila proti komunistom v Jugoslaviji. Toda ne samo to! Vlada bo tudi prepovedala vsako proslavo prvega majnika in zlasti bodo prepovedani vsi shodi in obhodi po mestu, pa naj bi jih priredila katerakoli stranka. — Ne čudimo se in razumemo, če nastopi vlada proti komunistom, vsaj je obznana še vedno v veljavi, pa čeprav je že zgubila svojo obstojno pravico. — Čisto druga pa je stvar z majniško proslavo. Delavski praznik nima s komunistom prav nobene zveze, in prav nič ni treba, da bi se iz proslave l. majnika razvili kakšni neljubi dogodki. V Jugoslaviji so delavci slavili prvi majnik že opetovano in vendar je potekel prvi majnik vedno brez incidentov. Pa ne samo to! Prvi majnik praznujejo tudi odločno narodni delavci, ki so že več kot dokazali svojo ljubezen do Jugoslavije. Ali bo tudi tem delavcem prepovedana proslava prvega majnika? — Če se to zgodi, potem mora delavstvo priti do prepričanja, da se ne prepoveduje komunistične proslave, temveč delavski praznik. To pa je voda na mlin komunistične propagande, ki pravi, da je Jugoslavija buržujska država, da se v njej vlada proti delavcem! Ali je naša vlada res tako slepa, da bo z nepremišljeno prepovedjo vsake majske proslave agitirala za komuniste? — Z načelnega stališča pa je vladna namera še zlasti obsodbe vredna. Naša država je po ustavi in po volji junakov, ki so dali zanjo življenje, svobodna država. In v svobodni državi ima vsak državljan pravico, da za svoje ideje na zakonito dopusten način manifestira. Prepoved majske proslave je zato nesvobodniška in reakcionarna in dvakrat sramotna za vlado, ki pravi o sebi, da je nacionalna! — Je pa tudi brezsmiselna, ker s to prepovedjo ne bo pridobila vlada niti enega priista za sebe, pač pa celo vrsto novih nasprotnikov. Zgoditi pa se more tudi to, da bodo ljudje, ki jim bo onemogočeno, da na legalen način povedo svoje mnenje, storili to na ilegalen. Kar je v ljudskih dušah, tega se ne da zadržati in slej ali prej plane vendarle na dan. Ravno bolgarski dogodki to jasno dokazujejo in žalostno je, da se voditelji »nacionalnega« bloka iz njih ničesar ne nauče. Pa reakcionarci so bili od nekdaj nepoboljšljivi!

— **»Slovenski Narod«** je zopet enkrat spoznal, da je veliko boljše zanj, če ne polemizira z nami in je zato naš odgovor glede zlate valute vtaknil lepo v žep. Ta konstatacija naj zadostuje!

— **»Iz demokratske stranke«** je naslov stalne rubrike v mladinskih listih. Mladini so sicer že davno izstopili iz demokratske stranke in vstopili v Pribečevičevo Samostojno »demokratsko« stranko, kljub temu pa še vedno slepomišijo s starim imenom. Ali se sramujejo svoje nove firme? Ali pa so tako zelo brez čuta dostojnosti, da se ne zavedajo nečednosti, ki jo zagreše s tem slepomišljenjem?

— **Inozemski konzulati v Jugoslaviji.** Vlada je izdala eksekvatur belgijskemu častnemu konzulu v Dubrovniku Milorandu Medinju in avstrijskemu častnemu konzulu v Sarajevu Antonu Schreierju.

— **Notarska vest.** Notar v Rogatcu Lavošlav Sevnik je bil premeščen v Ormož.

— **Iz aviatične službe.** Narednik Josip Hajnšek iz Sv. Petra na Medvedjem selu je imenovan za vojnega pilota. On je takorekoč prvi, ki je prišel iz podoficirske šole k zrakoplovstvu.

— **Iz Uradnega lista.** Uradni list št. 37 z dne 21. aprila prinaša obče in posebne uzanice ljubljanske borze.

— **Razpisana mesta.** Odda se mesto srezkega šumarskega referenta pri srezkem poglavarju v Krškem. Prošnje je vložiti do 10. ma-

ja. — **Notarska zbornica v Ljubljani** razpisuje mesto notarja v Kostanjevici, odnosno drugo notarsko mesto, ki bi se izpraznilo po premetitvi. Prošnje je vložiti do 30. aprila. — Odda se mesto služitelja 2. skupine 1. stopnje pri velikem županu mariborske oblasti. Prošnje je vložiti do 30. aprila.

— **Podružnica Jugoslovanske Matice v Kamniku** je na letošnjem običnem zboru izvolila sledeči odbor: predsednik dr. Konrad Janežič, odvetnik, predsednikov namestnik Rihard Karba, lekarnar, tajnik Ant. Stergar, trgovec, blagajničarka Miljutina dr. Trampuzeva, odborniki: Jože Grum, sodnik, P. Ciprijan Napast, frančiškan, Nežika Stergarjeva, namestniki: Bizjak Alojzij, Albina Breslova.

— **Vdova Rošlinka** se je uprizorila v nedeljo v št. Vidu—Grobelnem. Predstava dvorana je bila nabit polna, mnogo ljudi sploh ni dobilo prostora. Uspeh je bil sijajen. Iz teh vzrokov se predstava ponovi v nedeljo dne 26. aprila.

— **Nezaslišana zloraba.** Kakor poroča Lloydova »Shipping Gazette« uganja že nekaj časa v Atlantskem oceanu neka družba prav pobalinske šale. Mistificira namreč parobrode z SOS-signali (so brezlični signali pri nesrečah na morju). To mistificiranje je povzročilo parobrodni družbam že prav občutne škode. Nekateri parobrodi so se oddaljili do 1000 milj od svojega kurza ter izgubili po 2 do 3 dni časa. Nedavno je navedel neznani pošiljatelj signalov kot kraj nesreče neko geografično točko, sredi Sahare. Domneva se, da se nahaja izhodišče teh signalov v bližini portugalske obali.

— **Dve smrtni obsodbi v Gospiću.** Jeseni 1923 sta se vrnila iz Amerike Rade Rapajič in njegova žena Soka. Ker nista imela lastne hiše, sta se nastanila pri Radetovi snahi Stani Rapajič. Rade in Soka nista imela otrok, Stana pa je imela sina in hčer. Dne 18. novembra lanskega leta je umrl Rade Rapajič. 10. decembra je bila pozvana njegova vdova k občinskemu poglavarstvu v Bunič, da prinese 250 dinarjev. Osem dni nato je našla neka pastarica 700 korakov od Stanine hiše Sokino truplo. Sum je padel takoj na njene bivše sestanovalec, ki so bili aretovani. Preiskava je dognala, da je vrgla Stana Soko doma v sobi vpricho svoje hčere vrv okrog vratu ter jo zadavila. Na krik njene hčere je prihitel v sobo sin Miko. Mati ga je pozvala, naj ji pomaga odstraniti truplo umorjene iz hiše, kar pa je sin odklonil. Zato je opravila to delo Stana sama. Umor je povzročila pohlepnost po dolarjih. Koliko denarja in vrednostnih papirjev si je Stana prilastila, se ni dalo ugotoviti. K umoru je nagovoril Stano Vaso Rapajič, oče 8 otrok. Te dni sta bila obsojena Stana in Vaso Rapajič radi tega umora na smrt na vešalih. Končno besedo o tej žalostni zgodbi bo izrekel stol sedmorice v Zagrebu.

— **Razburljiva borba s samomorilko.** V Dravi pri Osijeku se je odigrala te dni razburljiva scena. Trije mornarji so opazili, da je skočila mlada, lepa gospa v vodo. Skočili so hitro v bližnji čoln ter veslali na kraj nesreče. Dolgo se ni prikazala ženska iz vode, nenadoma pa je prišla na površino prav tik čolna. Eden od mornarjev jo je prijel takoj za lase. Toda gospa se je krčevito branila. Hotela je na vsak način utoniti. Med borbo se je posrečilo gospe ugrizniti mornarja v roko, da je strašno zakričal od bolečin in takoj izpustil. Toda sedaj sta pristojila mornarju njegova dva tovariša na pomoč. V zadnjem hipu sta zgrabila potapljačico se za krilo ter jo potegnili po naporni borbi v čoln. Razburljivemu prizoru je prisostvovala na obrežju velika množica radovednežev. Kandidatinja smrti si je kmalu opomogla. Zaslišana na policiji, je izjavila, da je bil povod njenega poskušnega samomora nezvestoba njenega moža.

— **Odmetnik dr. Vukašin Marković,** o katerem smo nedavno poročali, je pobegnil te dni iz ječe v Podgorici.

**O LAJŠANA PLAČILA ZA
O BLEKE DAJE
O. BERNATOVIČ.**

— **Proces zoper »Čarugo II.«** Včeraj se je pričela pred beograjskim sodnim dvorom obravnava proti razbojniku Obradu Bogosavljeviću, ki ga lahko v vsakem oziru primerjamo Čarugi. Nič manj kot 12 roparskih umorov in številne druge zločine očita obtožnica temu Čarugi II. Bil je že enkrat obsojen na smrt. Ker pa je prišel na dan nov obtežilen material, je bila sodba anulirana. Bogosavljević nastopa pri obravnavi prav tako predrzno, kako njegov vzor: Kljub vsem nepobitnim dokazom laže na vse pretege. Z njim sedi na zatožni klopi 6 njegovih komplicov. Proces vzbuja v Beogradu velikansko senzacijo.

— **V interesu javne službe.** Prejeli smo poročilo, da je postopal dne 19. t. m. zvečer ob 10.30 uri na kolodvoru v Brezovici neki orožnik z nekim ljubljancem tako neko-rektno, da se je prisotno občinstvo kar zgrajalo. V interesu javne službe opozarjamo merodajne činitelje, da se za stvar pobrigajo. Odgovornost prepuščamo dopisniku, ker nas ni bilo poleg. Sicer bi pisali drugače.

— **Slovenec bojkotira Slovenca.** Prejeli smo in priobčujemo: V stavbeni stroki vlada trenutno velika nezaposlenost, posebno v dekorativnem kiparstvu in štukaterstvu. Edino delo, ki je bilo momentano na razpolago, je bilo oddano nedavno pri stavbah Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. In oddano je bilo tujeu. Inženjer »Stavbene družbe« Fran Tavčar ga je oddal dunajčanu Kosu. Koncesijo je dobil Kos na podlagi tozadevne reciprocitete med našo državo in Avstrijsko republiko. Kot Dunajčan je zaposlil Kos seveda zopet Dunajčana, ki mu ometava fasade, dasi je v Ljubljani trenutno 200 do 300 zidarjev brez posla, v Zagrebu pa 2000. Slovenec Fran Tavčar naj bi si vzel za vzgled ravnatelja Radnaya, ki je oddal svoječasno dela pri stavbi palače »Trboveljske premogokopne družbe«. Ta gospod je bil tujec, madžar in izraelit. Kljub temu pa je dejal: Deloma moram zaposliti tudi domačine, ne smem jih prezreti. In to je tudi storil.

— **Smrdljiva afera.** Pred dnevi smo poročali, kako jih je dobila Frančiška Frantar v Linhartovi ulici z gnojnimi vilami in kako so jo metali za zameček v gnojnico. Vest je posneta po policijskem poročilu in odgovorja resnici v toliko, da je krstno ime možkega ki je bil pri tem udeležen, Ivan in ne Vincenc Korčec.

— **Nova črnila »Jadranske straže«.** Kakor znano, je začela pred nekaj meseci proizvajati »Jadranska straža« v zvezi z neko domačo tovarno črnila. Od dobička so odpadli gotovi odstotki omenjeni narodno-obrambni organizaciji. Črnila so se hitro uvedla, toda izkazalo se je, da kvaliteta ne odgovarja prvotnemu vzorcu in ne vzdrži konkurence. Vsled tega se je dogovorila »Jadranska straža« z našo najsolidnejšo in najbolje vpeljano tovarno črnil Venceslav Pech v Zagrebu, da bo prodajala odsej ta tovarna svoja črnila in lepila pod znakom »Jadranske straže«. Tovarna ji bo izplačevala znatne odstotke. Zato opozarjamo vse konsumente in vse prijatelje »Jadranske straže« na to dejstvo. Prodaja se prične v najkrajšem času. Istočasno so prekinjene vse vezi med dosedanjimi pogodbeniki. Etiketa se bo popolnoma razlikovala od vsake druge.

— **Belokrajina proti Gorenjski** bo naslov šahovskega matchu na igrišču »Atena«, ki ga bo odigral mojster Milan Vidmar dne 1. majnika.

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Lev.

Lev Numa je ždel za trnjem blizu reke, baš kjer je na ovinku tvorila vrtinec. Na tem mestu je bila plitvina in na obeh bregovih je kazala izhojena steza, ki se je proti reki širila, kamor hodijo že stoletja divje džungelske žirile, napojanju — mesojedci polni smeje, grozne majestete, rastlinariji sramežljivo, obotavljajoče in v strahu. Numa je bil lačen, bil je zelo lačen in zato je bil tih, kot miš. Pač je na poti k napajališču pogosto vzdihnil in mogočno zatulil, a ko se je približal kraju, kjer je prežal na jelena Baro, mrjasca Horta ali na kako drugo, izredno okusno žival, ki so se hodile sem napajati, je postal zelo molčeč. Strašen je bil ta molk, ki je blestel iz rumenega soja njegovih oči in so ga podčrtavali tresoči udarci njegovega prožnega repa.

Prvi, ki se je približal, je bila Pacco, cebra. Lev Numa je komaj zatrl ježno mrmranje, kajti med vsemi dolinci ga ni previdnejšega, kot je cebra Pacco. Za črnoprogastim žrebcom je hodila čreda kakih trideset do štirideset tolstih in hudobnih, konjem podobnih živali. Čim bolj se je bližal reki, tem večkrat se je ustavljal vodnik, strigel z ušesi in dvignil nosdrvi ter prevohaval lahni vetrič, če ni morda v njem sledu po nevarnih mesojedih.

Numa se je neudobno premetaval, prhal in se

37

okretal. Divje peketanje urnih kopit in čreda je izginila. A lev Numa se ni gnil. Poznal je natanko cebrin način. Dobro je vedel, da se bo vrnila, če se še tolikokrat obrne, kajti dolgo zbira pogum, da vodi svoj harem in svoje mladice k vodi. Seveda je bilo mogoče, da odpodi cebre popolnoma. Ker se je bilo to Numi že zgodilo, se je trdo potajil, da bi ne morali zaradi njega žejni galopirati čez ravnino.

Zopet in zopet se je vračal Pacco s svojo družino, nanovo so pobegnili in vselej so prihajali bližje k reki, dokler ni pomočil tolsti žrebec svojega žametastega gobca v vodo. Ostali so se previdno bližali svojemu voditelju. Numa si je izbral gladko, zrejeno žrebe in ga že požiral s svojimi bleščečimi očmi, kajti nobeno meso ne tekne Numi tako, kot Paccovu, morda, ker je med vsemi rastlinariji najtežje ujeti Pacca.

Počasi se je lev zravnal, a pri vstajanju je počila vejica pod njegovo težko šapo. Kot izstrelek je planil na žrebe, a pok vejice je zadostoval, da je plahi plen preplašil, tako, da so Numovemu naskoku obenem vsi zbežali v ravnino.

Žrebec je bil zadnji. V krasni vijugi je skočil lev kot iz prače pognan po zraku, da bi ga zagrabil, a nerodna veja je Numi odžrla malico, čeprav so njegovi kremplji raztrgali gladko cebrino kožo in začrtali štiri škrlatne proge v lepo kožo.

Prav slabe volje je zapustil Numa breg in prežal divji, lačen in nevaren po džungli. Sedaj pač njegov apetit ni bil več izbirčen. Celo Dango, hijena, bi bila sedaj za njegov požrešni želodec slaščica. In

v takem nevarnem razpoloženju je prišel lev v dotiko s Keršakovim čredo orjaških opic.

Tako pozno dopoldan ni navada, da bi oprezovali pred levom Numo. Davno že leži poleg ostankov nočnega plena in trdno spi. A Numa pretrelo noč sploh ni ničesar uplenil, še vedno je lovil in pasel strašno lakoto.

Človeške opice so si že utešile prvi jutranji glad in so brezdelno postopale po jasi. Numa jih je bil zavohal mnogo prej, predno jih je videl. V normalnih razmerah bi se bil odpravil lovit druge živali, kajti celo Numa je spoštoval mogočene mišice in ostre zobe velikih Keršakovih samecev, a danes jo je ubral naravnost proti njim in renčal z nagrbanim gobcem.

Ne da bi trenotek pomislil, je skočil Numa naprej, da pregleda čredo opic. Ducat kosmatih, ljudem podobnih stvorov je čepelo na tleh. Poleg je na drevesu tičal rjav mladič. Videl je Numin urni naskok, opazil je, da so opice pričele bežati in videl je, kako so veliki, odrasli samci mandrali male balu: ena sama opica, mlada samica, je vzdržala napad. Vzburjena materinska ljubezen jo je privedla do velike žrtve, da se more rešiti njen mladič.

Tarzan je skočil iz svojega sedeža in kričal opicam pod njim in na varnih drevesih. Če bi bili samci vztrajali na mestih, potem bi Numa svojega napada ne bil tvegala, razen, če bi bil strašansko razkačen ali pa na smrt lačen. In še takrat bi ne odnesel zdrave kože.

(Dalje prih.)

**Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E.
za ekspresne pošiljke.**